

БІЛИЧ Дмитро, здобувач вищої освіти II курсу спеціальності «Ветеринарна медицина»
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Тетяна**, канд. с.-г. наук, доцент
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ОБМІН РЕЧОВИН У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ПРИ АТОНІЇ ПЕРЕДШЛУНКІВ

Актуальність даної теми зумовлена тим, що захворювання великої рогатої худоби, які супроводжуються порушенням травлення, несуть значний збиток продуктивності тваринництва. Тому велику увагу приділяють вивченню обміну речовин при цих розладах.

Метою даної роботи є вивчення питання порушення обміну речовин у великої рогатої худоби при атонії передшлунків.

Результати досліджень та їх обговорення. Розщеплення клітковини, кількісне та якісне збагачення кормового протеїну, синтез вітамінів – ці процеси, протікання яких можливе лише з участю мікроорганізмів-симбіонтів. Це чудове біологічне явище лежить в основі здатності використання тваринним організмом рослинного корму, на ньому базується наукова основа годівлі.

Відомо, що популяція мікробів-симбіонтів володіє високою пристосувальною здатністю, завдяки якій організм жуйних легко пристосовується до умов годівлі та утримання. Ця відносна сталість біологічного середовища в рубці зумовлюється особливою регуляційною системою (хімічні складові частини слини, нейрогуморальні та фізико-хімічні фактори стінки рубця).

Стінка рубця володіє вибірковою всмоктувальною здатністю, в результаті чого вирівнюються зміни в середовищі рубця, викликані прийомом корму та бродильними процесами. Крім того, стінка здатна пропускати в рубець різні мінеральні та органічні сполуки, в тому числі амінокислоти та білок. Введений інсулін посилює моторику стінки рубця та рубцеве бродіння. Це вказує на зв'язок організму тварини з біологічним середовищем передшлунків, який регулюється нейрогуморальними факторами. Також досить сильно інсулін впливає на різні процеси рубцевого бродіння у корів. Отже, незалежно від кормового фактору, можна добитися збільшення використання легких жирних кислот і молочної кислоти, посиленого зв'язування аміаку при зростаючій концентрації амінного азоту та білку.

Важливе значення в таких дослідженнях мають одержані дані про травлення жуйних, зокрема, про фізіологічну роль мікроорганізмів, які населяють передшлунки. Також важливими є відомості про біологічну функцію стінки рубця, які пояснюють суть симбіозу жуйних з мікрофлорою. Стінка рубця, крім всмоктування, здатна також пропускати в

його просвіт різні мінеральні речовини та органічні сполуки у вигляді амінокислот, вітамінів В₁ і В₁₂ і цілих молекул білку.

Двостороння проникність стінки рубця і, зокрема, виділення білку, амінокислот та фосфатів є важливою умовою в підтриманні відносної сталості біологічного середовища в рубці незалежно від складу корму.

Сповільнення скорочень рубця у хворих тварин супроводжується сповільненням процесів бродіння, що є наслідком порушення обміну речовин.

Інсулін нормалізує порушені ланки обміну речовин в крові та вмістимому рубця і стимулює моторику передшлунків, що сприяє швидкому одужанню тварин.

Суттєва особливість обміну речовин у жуйних тварин характеризується тісним взаємозв'язком тканинного обміну з ферментативними процесами, які протікають в рубці. Тому розлади обміну при захворюваннях атоніями рубця мають загальний характер і можуть бути нормалізовані в результаті впливу таких активних гормональних факторів, як інсулін. Вплив інсуліну проявляється на окремих етапах обміну речовин, зокрема, пов'язаних із синтезом макроергічних сполук та їх використанням. Важлива роль належить інсуліну в каталізі реакцій, пов'язаних з обміном НАДФ, який опосередковано може впливати на протікання вуглеводного, ліпідного та білкового обмінів. Все це і пояснює швидкий лікувальний ефект інсулінотерапії.

Використання інсуліну для лікування має також важливе економічне значення, так як значно скорочується тривалість протікання хвороби, швидко відновлюється молочна продуктивність, знижуються втрати у вазі.

Висновки і пропозиції. При атонії передшлунків у великої рогатої худоби спостерігається глибокий розлад рубцевого бродіння і порушення обміну речовин (зменшуються концентрація і співвідношення летких жирних кислот, зростає концентрація ацетонових тіл, редукуючих речовин, молочної кислоти, аміаку та знижується кількість амінного азоту). Змінюється склад крові в зв'язку з порушенням обміну речовин та енергії. Ці розлади мають загальний характер і можуть бути нормалізовані під впливом активних гормональних факторів (інсуліну). Інсулін впливає а окремі етапи обміну речовин, пов'язані із синтезом макроергічних сполук та їх використанням.

Література

1. Ветеринарна клінічна біохімія / за ред. В.І. Левченка і В.Л. Галяса. Біла Церква, 2002. 400 с.
2. Приліпко Т. М., Коваль Т.В., Косташ В. Б. Аліментарне підвищення відтворювальної функції великої рогатої худоби: монографія. Кам'янець-Подільський: Віт'АДрук, 2022. 390 с.